

1. Investment Policies Related to National Security and Public Order. URL: <https://www.oecd.org/investment/investment-policy-national-security.htm>.
2. Poutala T. EU Strategic Autonomy and the Perceived Challenge of China: Can Critical Hubs Be De-weaponized. URL: https://www.fiia.fi/wp-content/uploads/2022/04/poutalasinkko_nenmattlin-2022.pdf.
3. Regulation (EU) 2019/881 of the European Parliament and of the Council of 17 Apr. 2019 on ENISA (the European Union Agency for Cybersecurity) and on Information and Communications Technology Cybersecurity Certification and Repealing Regulation (EU) No 526/2013 (Cybersecurity Act), OJ L 151, pp. 15-69 (7 June, 2019).

УДК 336

DOI: 10.31733/17-03-2023-475-477

Ольга ГАПЄЄВА

професор кафедри економіки
та соціально-трудових відносин,
доктор економічних наук, доцент

Олексій ПОЧТАМЦЕВ

аспірант кафедри економіки
та соціально-трудових відносин

(Університет митної справи та фінансів)

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

В сучасних умовах особливе значення має фінансова безпека як компонент економічної безпеки держави в цілому. Забезпечення безпеки держави у питаннях фінансових інституцій має пріоритетну актуальність

для країн, де державна фінансова система не має досить високої стійкості (так звані транзитивні економіки), до яких відноситься також і Україна.

Для нашої держави актуальність питання забезпечення фінансової безпеки впливає із поточною ситуацією, що склалася в економіці у роки, що передували війні з РФ. Ця поточна ситуація характеризується наступними особливостями: по-перше, масштаби тінізації економіки зростають, по-друге, внутрішній та зовнішній борги державного бюджету мають тренд до зростання, має місце підвищення рівня інфляції та інші, які вказують на певну нестабільність національної системи фінансів. Проте, в основі заходів та стратегій забезпечення економічної, а отже – й фінансової безпеки держави України, має бути ретельний аналіз підходів та нормативної бази, завдяки чому можливе об'єктивне оцінювання таких національних безпекових систем.

Автор [1], виходячи з Концепції економічної безпеки України, визначає поняття «фінансова безпека» наступним чином: «це захищеність фінансових інтересів суб'єктів господарювання на усіх рівнях фінансових відносин, забезпеченість домашніх господарств, підприємств, організацій і установ, регіонів, галузей, секторів економіки, держави фінансовими ресурсами, достатніми для задоволення їх потреб і виконання існуючих зобов'язань» [1, с. 122].

Водночас, Концепція фінансової безпеки, яку було розроблено за дорученням Ради національної безпеки України, визначає фінансову безпеку як складову економічної безпеки, «що характеризує стан захищеності життєво важливих ключових інтересів держави, регіонів, підприємницьких структур і громадян у фінансовій сфері від впливу широкого кола негативних чинників» [2]. Основними критеріями фінансової безпеки Концепція насамперед визначає «достатність фінансових ресурсів, їх збалансованість і ліквідність, що забезпечує нормальне існування і розвиток суб'єктів економічного життя» [2].

До небезпек фінансового сектору треба віднести процеси, які пов'язані з тінізацією економіки, яка є однією із загроз національної безпеки держави і створює небезпеки для національної економіки та гальмує процеси демократизації суспільства та європейської інтеграції України.

Розуміння необхідності забезпечення стійкості національних фінансових інститутів в умовах посилення тінізації економічних процесів спричиняє появу у науковій літературі трактування фінансової безпеки як створення таких умов функціонування фінансової

системи, при яких, по-перше, фактично усунена можливість спрямувати фінансові потоки в незакріплені законодавчими нормативними актами сфери їх використання і, по-друге, до мінімуму знижена можливість зловживання фінансовими ресурсами.

Проведений авторами [3] ретельний аналіз причин, що стримують процес детінізації української економіки, дозволив висловити наступне бачення авторів щодо наступних основних чинників:

- недосконалість державної податкової політики, коли вона спрямована на отримання максимальних надходжень до бюджету, проте майже не враховує негативні наслідки такого податкового тиску на бізнес та громадян;
- низький рівень комфорту існуючого ринкового середовища в країні для учасників ринкових процесів;
- значна корупція та вражаюча некомпетентність держслужбовців. Значний рівень корупції називається єврокомісарами одним з основних чинників, що гальмує інтеграцію України в європейській простір;
- небезпечні умови для інвесторів та інвестицій;
- нестабільне політичне середовище тощо [4].

Фінансову безпеку потрібно розглядати на мікро- (фінансова безпека особистості та підприємств) та макрорівнях (фінансова безпека держави).

Макрорівнева фінансова безпека, в свою чергу, складається з бюджетної, боргової, грошово-кредитної, валютної, інвестиційної, банківської безпеки та безпеки небанківського фінансового сектору.

У Методиці розрахунку рівня економічної безпеки України [5] фінансову безпеку визначено як «стан фінансової системи країни, за якого створюються необхідні фінансові умови для стабільного соціально-економічного розвитку країни, забезпечується її стійкість до фінансових шоків та дисбалансів, створюються умови для збереження цілісності та єдності фінансової системи країни».

Викладений вище погляд на складові та рівні фінансової безпеки у структурі національної економічної безпеки можна представити у формі структурної схеми, наведеної на рис. 1.

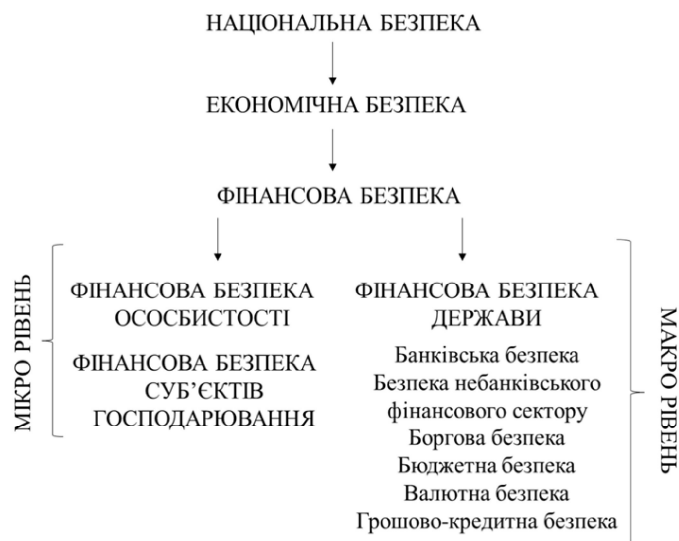

Рис. 1. Фінансова безпека в системі національної безпеки

Таким чином, посилення фінансової безпеки, зміцнення фінансового потенціалу суб'єктів господарювання, забезпечення збалансованого розвитку бюджетної сфери, стабільності валютного курсу, фінансового ринку, максимальне поліпшення інвестиційного клімату, зниження рівня тінізації економіки виступають ключовим завданням забезпечення фінансової безпеки держави.

1. Кравчук Н. Я. Фінансова безпека держави: реальність і доцільність в умовах глобалізації. Вісник Тернопільського академії народного господарства. 2000. Вип. 9. С. 121-126.

2. Газанфаров Е. М. Сутність фінансової безпеки банків та її роль у системі забезпечення фінансової безпеки держави. Економіка та держава. 2010. № 6. С. 62-64.
3. Савич О. В. Основні чинники та шляхи протидії тінізації економіки України. Ефективна економіка. 2015. № 2.
4. Варналій З. С. Детінізація економіки як чинник забезпечення національної безпеки України. Науковий вісник. Львів, 2009. Вип.1. С. 3-20.
5. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економіки України від 02.03.2007 р. № 60. URL: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=97980&cat_id=38738.

УДК 336

DOI: 10.31733/17-03-2023-477-479

Світлана ХАМІНІЧ

професор кафедри
аналітичної економіки та менеджменту
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор економічних наук, професор

РОЛЬ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Фінансово-економічна безпека є одним з найважливіших факторів успішного управління підприємством. На сьогодні управління підприємством стає все складнішим, і важливо мати добре розроблені стратегії, які допоможуть забезпечити безпеку фінансових і економічних інтересів компанії.

Безпека – стан, коли кому-, чому-небудь ніщо не загрожує [1, с. 70]. Фінансово-економічна безпека – це комплекс заходів, спрямованих на забезпечення стійкого функціонування підприємства, збереження його фінансової стійкості та захист його інтересів від зовнішніх загроз.

Найважливішим завданням фінансово-економічної безпеки є управління фінансами підприємства, яке включає в себе планування, контроль і аналіз фінансових ресурсів.

Однією з основних складових фінансово-економічної безпеки є фінансовий менеджмент, який дозволяє підприємству оптимізувати використання фінансових ресурсів і забезпечити його фінансову стійкість. Вона включає в себе бюджетне планування, управління грошовими потоками, управління інвестиціями, управління кредитними ризиками тощо.

Крім того, важливу роль в забезпеченні фінансово-економічної безпеки відіграє економічний аналіз, який дозволяє підприємству оцінити свої економічні можливості і прийняти правильні рішення в сфері інвестування та фінансування. Економічний аналіз включає в себе оцінку фінансового стану підприємства, аналіз ринку, аналіз конкурентів, аналіз клієнтів тощо. Ще одним важливим аспектом фінансово-економічної безпеки є управління ризиками. Вона дозволяє компанії оцінити свої ризики і вжити заходів щодо їх зниження або мінімізації. Управління ризиками включає в себе виявлення ризиків, оцінку їх ймовірності і впливу на підприємство, розробку планів зниження ризиків і контроль за їх реалізацією.

Важливим елементом фінансово-економічної безпеки є контроль за фінансовою дисципліною і дотриманням законодавства. Сюди входить моніторинг бухгалтерської та податкової звітності, дотримання податкового та трудового законодавства, дотримання нормативних стандартів і вимог. Крім того, необхідно враховувати макроекономічні фактори, такі як інфляція, валютний курс та інші економічні фактори, які можуть вплинути на фінансово-економічне становище підприємства. Необхідно мати плани на випадок зміни макроекономічної ситуації і вміти швидко адаптуватися до нових умов [2].

Важливим аспектом управління фінансово-економічною безпекою підприємства є управління персоналом. Необхідно мати кваліфікованих фахівців в області фінансів, економіки, управління ризиками та інших областях, пов'язаних з фінансово-господарською діяльністю підприємства. Не менш важливо забезпечити мотивацію і розвиток персоналу,